

הלב פתוח לרווחה

מדינת ישראל
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
תחום מנהל ומשק – יחידת המכרזים

פרוטוקול מס' 58/2011
פרוטוקול מישיבת וועדת המכרזים המשודרת לרכישות טובין ושירותים
שהתקיימה בירושלים ביום ד' 23.11.2011

חברים:

גב' נטלי ליאון, ממונה מכרזים – מ"מ יו"ר הוועדה
גב' עדינה אטינגר, סגנית חשב המשרד
עו"ד ליהיא שטרן-פיליפסון, נציגת היועצת המשפטית

מרכזת הוועדה: גב' אורה אברגיל

הנושא על סדר היום:

התקשרות בפטור ממכרז עם מכון ברוקדייל (510681414), לצורך עריכת מחקרים בתחום הרווחה.

החלטת הוועדה: הוועדה מאשרת את ההתקשרות לפי תקנה 3 (18) לתקנות חוק חובת המכרזים.

היקף ההתקשרות:

היקף ההתקשרות המאושר מיום 01.12.2011 ועד ליום 30.11.2012, יהא בסך של כ- 913,900 ₪, כאשר המשרד מממן סך של 456,950 ₪ המהווים 50% מעלות המחקרים, ומכון ברוקדייל מממן סך של 456,950 ₪ (המהווים 50%).

תקנה תקציבית: 23.01.51.01 - מותנה בקיום תקציב בפועל ובאישור חוק התקציב מידי שנה. לא תתבצע התקשרות עם הספק כל עוד לא נחתם חוזה ו/או כתב הזמנה חתום כדין.

הערות ונימוקים להחלטה:

מדובר בהתקשרות בפטור ממכרז עם מכון ברוקדייל, לצורך עריכת מחקרים בתחום הרווחה. עפ"י המפורט להלן:

שם המחקר	עלות כוללת	מימון מכון ברוקדייל	מימון משרד הרווחה	מטרת המחקר
1. הערכת התוכנית של תעסוקה נתמכת לאוכלוסיית אגף השיקום	491,700	245,850	245,850	לסייע לפיתוח תוכנית התעסוקה הנתמכת ע"י בחינת היישום והתוצאות שלה, עבור המשתתפים ובני משפחתם.
2. תחלופת מדריכים חברתיים במסגרות של שירות חסות הנוער	134,200	67,100	67,100	לבחון את היקף העזיבות של מדריכים חינוכיים במהלך השנתיים האחרונות, את המאפיינים של המדריכים שעזבו, הסיבות לעזיבה והצעות לשימור כ"א.
3. סקירת ספרות בינלאומית בנושא ניתוח תועלת עלות של תכניות מהסוג שמופעל במשרד הרווחה	33,000	16,500	16,500	סקירה למגוון הרחב של סוגי תכניות לאוכלוסיות שונות המופעלות במשרד הרווחה, אשר תשמש בסיס לגיבוש מחקרים על פעילות המשרד ולהשוואת הממצאים לאלו שבארצות אחרות.
4. יחידות הסיוע ליד בתי המשפט לענייני משפחה	255,000	127,500	127,500	המחקר מתמקד בשתי התערבויות מרכזיות הניתנות ע"י יחידות הסיוע: גישור וניהול סיכון, במטרה לבחון את התוצאות של ההתערבויות מסוג זה.
סה"כ תקציב	913,900	456,950	456,950	

ההתקשרות זו הינה לביצוע מטרה ציבורית כאשר הגיווינט-מכון ברוקדייל, מממן 50% מערך ההתקשרות בסך של 456,950 ₪ ממקורות שאינם תקציב המדינה, והמשרד מממן 50% מערך ההתקשרות בסך של 456,950 ₪

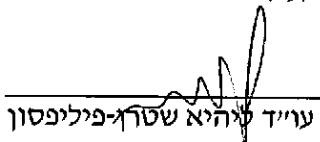
הלב פתוח לרווחה

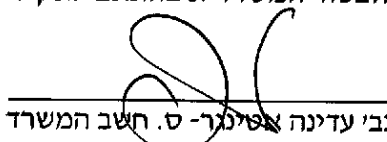
מדינת ישראל
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
תחום מנהל ומשק – יחידת המכרזים

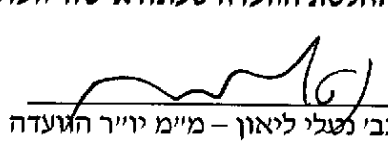

מצ"ב פירוט עלויות, וכן התחייבות מטעם מכון ברוקדייל לגבי מימון חלקו במחקרים.
מדובר בהתקשרות ששוויה עולה על 150,000 ₪.

החלטת הוועדה טעונה אישור וועדת הפטור המשרדית בהתאם לתקנה 10א(ב)(1).

עו"ד עיהיא שטרף-פיליפסון

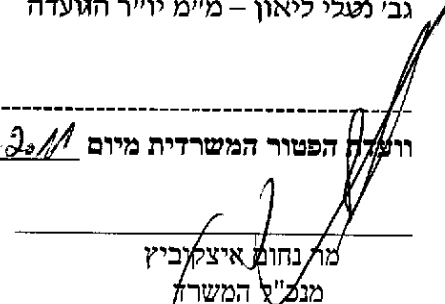

גבי עדינה אסינגר - ס. חשב המשרד

גבי נגלי ליאון - מ"מ יו"ר הוועדה

ורשלה הפטור המשרדית מיום 10.12.11 מאשרת את ההתקשרות בהתאם להוראות תקנה 10א(ב)(1)

עו"ד בחי ארטמן
היועצת המשפטית

גב' אריאלה טוקר
חשבת המשרד

מר נחום איצקוביץ
מנכ"ל המשרד

בהתאם להוראות תקנה 10א (ז) לתח"מ, החלטת הוועדה כאמור תכנס לתוקפה בחלוף 3 ימים מיום אישורה ע"י ועדת הפטור המשרדית ופרסומה לפי תקנה 1ג כנדרש. מועד תחילת ההתקשרות יהיה מיום חתימת החוזה ע"י מורשה חתימה במשרד

NATIONAL CENTER FOR
APPLIED RESEARCH ON HUMAN
SERVICES, SERVING ISRAEL,
THE JEWISH WORLD AND THE
INTERNATIONAL COMMUNITY

מאירס - ג'וינט - מכון ברוקדייל
MYERS - JDC - BROOKDALE INSTITUTE
مايرس - جوينت - معهد بروكديل

מרכז ארצי למחקר
יישומי בשירותי רווחה,
בשירות מדינת ישראל,
העולם היהודי והקהילה
הבין-לאומית

06/11/2011

לכבוד: אסי אהרונוב

משרד הרווחה

הגדון: הסכם מסגרת לקיום מחקרים בנושאים הנמצאים בעדיפות של משרד הרווחה
לשנת 2011

הרינו לאשר כי המכון יממן את חלקו בפרויקט בסך 456,950 ש"ח, המהווים 50% מעלות הפרויקט.
השתתפות המכון בפרויקט הינה ממקורות נוספים, שאינם תקציב המדינה.

בברכה
יאיר שביט
מנהל כספים

העותק: פרופ' ג'ק חביב מנכ"ל מכון ברוקדייל

J.D.C. HRU, P.O. B. 3686, Jerusalem 91037, Israel
Tel: (972-2) 557400, Fax: (972-2) 5612391
E-mail: brook@jdc.org.il, Web: jdc.org.il/brookdale

גבעת-הלייט, ת"ד 3686, ירושלים 91037
טל: 02-557400 (פקס); 02-5612391
דוא"ל: brook@jdc.org.il, אינטרנט: jdc.org.il/brookdale

הלב פתוח לרווחה

מדינת ישראל
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף למחקר, תכנון והכשרה

6.11.11

אל: ועדת המכרזים

הנדון: התקשרות עם מכון ברוקדייל עבור ביצוע מחקרים - 2011

כבשנים עברו, אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה, מעוניין בהתקשרות עם מכון ברוקדייל לצורך ביצוע מחקרים.
מצייב רשימת 4 המתקרים שהאגף מעוניין בביצועם. התקציב הכולל עבור מחקרים אלו הינו 913,900 ₪, כאשר השתתפות המשרד מתוך סך זה הינה 456,950 ₪.
אבקש את אישור הוועדה להתקשרות בפטור ממכרז עם מכון ברוקדייל.

בברכה,
ד"ר יוסף אהרון
מנהל תחום המחקר

העתק: מר יקותיאל צבע – מנהל אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה
גב' פנינה לוינשטיין - ראש ענף תקציבים

02 בנובמבר, 2011

הסכם מסגרת לקיום מחקרים בנושאים הנמצאים בעדיפות של משרד הרווחה לשנת 2011

בהצעה זו אנו מגישים 4 הצעות מחקר בהתאם לסיכומים עם משרד הרווחה. המחקרים הינם:

חלק המשרד	חלק המכון	עלות כוללת	שם הפרויקט	נספח 'מס'
245,850 ש"ח	245,850 ש"ח	491,700 ש"ח	הערכת התוכנית של תעסוקה נתמכת לאוכלוסיית אגף השיקום	1
67,100 ש"ח	67,100 ש"ח	134,200 ש"ח	תחלופת מדריכים חברתיים במסגרות של שירות חסות הנוער	2
16,500 ש"ח	16,500 ש"ח	33,000 ש"ח	סקירת ספרות בינלאומית בנושא ניתוח תועלת עלות של תכניות מהסוג שמופעל במשרד הרווחה	3
127,500 ש"ח	127,500 ש"ח	255,000 ש"ח	יחידות הסיוע ליד בתי המשפט לענייני משפחה	4
456,950 ש"ח	456,950 ש"ח	913,900 ש"ח	סה"כ תקציב	

נספחים 1-4: הצעות המחקר.

נספח 1: הערכת התוכנית של תעסוקה נתמכת לאוכלוסיית אגף השיקום

1. מבוא ותאור התוכנית

אגף השיקום במשרד הרווחה קבל על עצמו לפתח תוכנית לתעסוקה עבור הקהל אותו הוא משרת: אנשים עם נכויות פיזיות, חושיות או נוירולוגיות, ליקויי למידה, קשיי תפקוד והסתגלות, ובעלי הנמכה קוגניטיבית. תוכנית זאת תופעל בפריסה ארצית בעזרת מחלקות הרווחה ברשויות ומקומיות בעזרת גופי השמה שיבחרו במסגרת מכרז. תוכנית זו מהווה יישום של המלצות הועדה לענייני נכים בראשות השופט לרון ז"ל בנוגע לשילוב בתעסוקה של אנשים עם מוגבלות והיא זכתה למימון מיוחד של משרד האוצר.

תאור התוכנית

תוכנית התעסוקה הנתמכת הוא אחד משירותי השיקום התעסוקתי שינתנו בידי אגף השיקום ותהווה חולייה על גבי רצף השירותים התעסוקתיים המוצעים לאנשים עם מוגבלות. התוכנית מיועדת לאנשים שאינם מתאימים לעבוד במסגרת מוגנת מחד ומאידיך אינם מסוגלים להשתלב בשוק הפתוח באופן עצמאי וללא סיוע. התוכנית מסייעת לאנשים אלה לפתח מיומנויות תעסוקתיות ובין-אישיות אשר יאפשרו להם לעבוד בשוק הפתוח בעזרת תמיכה וליווי מתאימים, אשר ינתנו לתקופה של שנתיים לפחות.

אוכלוסיית היעד של התוכנית: אנשים מאוכלוסיית היעד של אגף השיקום בגיל 18-55 שהמוסד לביטוח לאומי קבע להם לפחות 20% נכות ואשר מיצו את זכאותם לשיקום תעסוקתי במוסד לביטוח לאומי, ושמעוניינים להשתלב בתעסוקה בשוק הפתוח אך אינם מסוגלים לעשות זאת באופן עצמאי.

מודל העבודה הנתמכת: החוליה הראשונה במודל היא מחלקת הרווחה בישוב. בכ- 20 ישובים גדולים, יועסק עובד סוציאלי לשיקום תעסוקתי אשר יעבור הכשרה מיוחדת ויהיה אתראי לאיתור מועמדים לתוכנית, לביצוע אינטייק, ולמעקב אחר המשתתפים. בישובים קטנים יותר, הטיפול בפניות תעשה על ידי העובדים הסוציאליים המטפלים. החוליה השנייה במודל היא ועדת התעסוקה המקומית, בה ישתתפו העו"ס לשיקום תעסוקתי או העו"ס המטפל אשר יחד עם גורמים מקצועיים נוספים יחליטו לגבי מידת התאמתו של המועמד לתוכנית. החוליה הבאה במודל הוא הזכייין, גוף ההשמה אשר יקבל את כל פרטי המועמד ויגבש עמו תוכנית שיקום תעסוקתי בהתאם למאפייניו. תוכנית השיקום תופעל בשני מסלולים: הראשון, מערך סדנאות לרכישת כישורים רכים לקראת ההשתלבות בעבודה; השני, בנוסף לסדנאות יכלול התנסות בעבודה מעשית בקהילה תוך ליווי בידי עובד ההשמה. בתום מסלול ההכשרה, הראשון או השני,

ישולב המועמד במקום עבודה בקהילה. הליווי שלו בעבודה יהיה לתקופה של עד 18 חודשים. במהלך התקופה יקבל העובד הסוציאלי במחלקת הרווחה עדכון לגבי התקדמותו של המשתתף. הליווי במקום נמשך שנתיים, אלא אם יוחלט בידי הגורמים המקצועיים כי המשתתף זקוק להארכתה. בכל שלב משלבי התוכנית המשתתף ובני משפחתו ישתפו בהחלטות ביחס לתהליך.

2. מטרת המחקר ושאלות המחקר

מטרת המחקר היא לסייע לפיתוח תוכנית התעסוקה הנתמכת על ידי בחינת היישום והתוצאות שלה עבור המשתתפים ובני משפחתם. באופן ספציפי יבחן המחקר את הנושאים הבאים:

(1) יישום התוכנית

- (א) המבנה הארגוני של התוכנית
- (ב) עובד סוציאלי לשיקום תעסוקתי
- (ג) הזכיינים למתן שרותי עבודה נתמכת
- (ד) קשיים בהפעלת התוכנית
- (ה) השימוש במאגר מידע ממוחשב

(2) המשתתפים בתוכנית

- (א) אוכלוסיית היעד של התוכנית
- (ב) מאפייני הרקע של המשתתפים

(3) המעסיקים

- (א) מאפייני המעסיקים
- (ב) סיבות המעסיקים לקבלת המשתתפים לעבודה
- (ג) התאמת מקום העבודה לעובד עם מוגבלות
- (ד) הכנת העובדים הרגילים לקליטת עובד/עובדים עם מוגבלות

(4) שיתופי פעולה בהפעלת התוכנית עם גופים בקהילה

- (א) הגופים עמם מקיימים שיתופי פעולה ברמה הארצית והיישובית
- (ב) תחומי שיתוף הפעולה וטיבו

(5) שיתוף בני המשפחה בתוכנית

(6) תשומות התוכנית למשתתפים

- (א) העויס לשיקום תעסוקתי

- (ב) באבחון תעסוקתי
- (ג) ג. סיוע יועץ ההשמה בהשמה ובליווי
- (ד) תהליך הקליטה בידי המעסיק
- (ה) סיום התוכנית

7) תוצאות למשתתף

- (א) מוטיבציה, שיפור הרגלי עבודה ומיומנויות הסתגלות
- (ב) עבודה, שכר ותנאים סוציאליים
- (ג) שביעות רצון מהיבטים שונים של העבודה
- (ד) תרומת העבודה לאיכות החיים של המשתתף

8) תוצאות למשפחה

- (א) שביעות רצון מהשתתפות בן המשפחה בתוכנית.
- (ב) יתרונות מול הקשיים הכרוכים ביציאת לעבודה

9) שביעות רצון המעסיקים

- מהעסקת אנשים עם מוגבלות
- מן הקשר עם הזכיה ומן הליווי של עובד ההשמה

3. שיטת המחקר

3.1 אוכלוסיית המחקר

- (א) משתתפי התוכנית
- (ב) אנשי מקצוע במשרד הרווחה
- מטה התוכנית והמפקחים
- עובדים סוציאליים לשיקום תעסוקתי
- עובדים סוציאליים במחלקות רווחה
- (ג) הזכיינים
- מנהלי הגופים המפעילים
- יועצי שיקום תעסוקתי
- (ד) בני משפחה של המשתתפים
- (ה) מעסיקים

3.2 מערך המחקר

א) יישום והפעלת התוכנית תבדק בשתי נקודות זמן:

1. בדיקה ראשונה - כ-6 חודשים מתחילת הפעלת התוכנית (מרץ-אפריל 2012)
 2. בדיקה שנייה - כשנה וחצי לאחר מכן (ספטמבר-נובמבר 2013)
- ב) תוצאות ההשתתפות לגבי המשתתפים ייבדקו בשתי נקודות זמן ביתס למועד הכניסה לתוכנית של כל משתתף:
1. בדיקה ראשונה (T0) - שלושה חודשים מכניסתו של כל משתתף לתוכנית
 2. בדיקה שנייה (T1) - כשנה וחצי מכניסתו של כל משתתף לתוכנית
- ג) תוצאות למעסיק ולמשפחה: ייבדקו בנקודת זמן אחת: כשנה וחצי מתחילת הפעלת התוכנית

3.3 מערך המחקר

א. רשויות מקומיות ירואיינו:

- כל העו"סים לשיקום תעסוקתי - כ-20
 - כ-15 עו"סים מרשויות המפנות מועמדים לתוכנית שאין בהן עו"ס לשיקום תעסוקתי
- ב. אגף השיקום במשרד הרווחה ירואיינו כל מנהלי התוכנית במטה אגף השיקום והמפקחים הארציים - כ-10 ראינות
- ג. אנשי מפתח מחוץ לאגף השיקום, ירואיינו כ-10 אנשי מפתח הקשורים לתוכנית.
- ד. יועצי השמה וזכיינים: כ-20
- ו. משתתפים: כל משתתף שיתקבל לתוכנית בשנה וחצי הראשונות ירואיינו פעמיים: בפעם הראשונה כ-3 חודשים לאחר תחילת השתתפותו בתוכנית (T0) ובפעם השנייה כשנה וחצי לאחר מכן (T1) ירואיינו בין 400 ל-600¹ משתתפים.
- ז. מעסיקים: יידגמו מעסיקים של 100 משתתפים
- ח. בני משפחה: יידגמו בני משפחה של 100 משתתפים

3.4 כלי המחקר

א. כלים איכותניים - ראינות פתוחים חצי מובנים עם:

- עו"סים ומפקחים לשיקום תעסוקתי
 - עובדי רווחה ברשויות ללא עו"ס לשיקום תעסוקתי
 - מטה התוכנית, מפקחים ואנשי מפתח
 - יועצי השמה וזכיינים
- ראיונות אלה יתקיימו פעמיים, בפעם הראשונה כחצי שנה לאחר תחילת התוכנית, ובפעם השנייה כחצי שנה לאחר מכן

¹ מספר המרואיינים, ולוח הזמנים יקבעו עם ועדת ההיגוי על פי התפתחות התוכנית וצרכיה.

ב. כלים כמותיים

1. **טופס סיכום על יישום התוכנית, הכולל מידע כמו:** לצורך הכנת דוח ביניים יאספו נתונים בסיסיים מסכמים לגבי מספר הפונים לתוכנית, מהיכן הגיעו, מי היה הגורם המפנה לתוכנית, האם התקבלו לתוכנית או הופנו לתוכנית תעסוקה אחרת, סוג הנכות של המשתתפים, ומאפנים סוציו-דמוגרפיים נוספים וכד'. מידע כללי על מספר הזכיינים ומאפייניהם ומידע כמותי רלוונטי נוסף. מידע זה יתקבל ממטה התוכנית מן הרשויות המקומיות.

2. **שאלון למשתתף T0 –** יכלול מידע על:

- מאפייני הרקע של המשתתפים: השכלה, גיל, מצב משפחתי, נכות ומצב תפקודי
- היסטוריה תעסוקתית עד לכניסה לתוכנית
- עמדות כלפי ההשתתפות בעבודה
- מיומנויות תעסוקתיות
- מצב נפשי
- בדידות
- קצבת נכות

3. **שאלון למשתתף T1 –** יכלול מידע על:

- עמדות לעבודה, מצב נפשי, בדידות, קצבת נכות, מיומנויות תעסוקתיות
- עבודה/ עבודות מאז הכניסה לתוכנית:
- סוג עבודה נוכחית וסוג העבודות מאז הכניסה לתוכנית
- היקף משרה, שכר
- התמדה בעבודה או סיבות לעזיבת עבודה
- מידת ההתקדמות בעבודה מבחינת קבלת אחריות נוספת ועלייה בשכר
- קשיים בעבודה
- השתלבות העובד (מבחינה תפקודית, חברתית...)
- סיבות לאי שילוב בעבודה אחרי שנה וחצי מהכניסה לתוכנית
- שביעות רצון מהיבטים שונים של העבודה הנוכחית (אם יש)
- שביעות רצון מן הליווי והתמיכה שניתנו בתוכנית וצרכים בלתי מסופקים
- אם נשר מהתוכנית – מדוע, מה עושה עכשיו וכד'.

4. מאגר מידע מנהלי (תב"ת) – יעשה מידע במידע שיוזן למאגר המידע על ידי עובדי התוכנית. מאגר זה כולל מידע על מאפייני רקע של המשתתפים, השמה בעבודה, וכו'.

5. שאלון לבן משפחה – יכלול:

- הערכה לגבי מצבו של המשתתף
- שביעות רצון מן התוכנית
- שביעות רצון מהיבטים שונים של העבודה הנוכחית (אם יש)
- הערכה לגבי מידת ההתקדמות בעבודה
- הערכה לגבי קשיים בעבודה
- הערכה לגבי מידת ההשתלבות של המשתתף בעבודה מבחינה תפקודית, ומבחינה חברתית
- השפעה של התוכנית ושל העבודה (אם יש) על המשפחה

6. שאלון למעסיק אודות המשתתף – יכלול מידע על:

- מאפיינים: מגזר, מספר עובדים, עיסוק מרכזי
- תהליך הקשר עם התוכנית ומה שכנע אותו להעסיק עובדים עם מוגבלות
- התאמות שעשה כמו: התאמה פיזית, התאמת היקף העבודה, ושעות העבודה ותוכן העבודה וכדי בהתאם ליכולות המשתתף
- שביעות רצון מתפקוד המשתתף בעבודה ועניין להעסיק עובדים נוספים עם מוגבלות

3.5 ניתוח המידע

- מידע איכותני: יאותרו הסוגיות המרכזיות
- בדיקת מהימנות הממצאים בנושאים כמו עמדות ושביעות רצון מהתוכנית ומהיבטים של העבודה תעשה באמצעות השוואה בין מקורות מידע: תשובות המשתתף יושו לאלה של בן משפחה, ובמידת האפשר לאלה של יועץ השמה. לצורך ההשוואה, ינוסחו השאלות הרלוונטיות באופן אחיד
- יבחן הקשר בין עריכת אבחון תעסוקתי לתוצאות התוכנית (השמה וכדומה).
- מידע כמותי ינותח על-ידי:
- הצגת שיעורים (%) תוך התייחסות לערכים חסרים
- שימוש בניתוחי cross-tabs ובבדיקת מובהקות באמצעות מבחן חי בריבוע בהשוואות בין: מקורות מידע, ו/או בין הזכינים ו/או בין הרשויות (לפי הרלוונטיות של הנושא)

לוח 1. נושאי המחקר ומקורות המידע

דאיונות חצי מובנים עם המטה, עו"סים, אנשי מפתח, זכיינים	שאלון לבן משפחה	שאלון למעסיק	מאגר מידע תב"ת	שאלון למשתתף		הנושאים
				T1	T0	
						יישום התוכנית
✓						מבנה ארגוני של התוכנית
✓						עו"ס לשיקום תעסוקתי
		✓				אפיון הזכיינים נתמכת
		✓				צוות (הזכיינים)
✓						קשיים בהפעלת התוכנית
✓		✓	✓			מאגר מידע ממוחשב
						המשתתפים בתוכנית
✓			✓			אוכלוסיית היעד
					✓	מאפייני הרקע של המשתתפים
			✓			המעסיקים
✓						שיתוף פעולה עם גורמי חוץ
✓	✓					שיתוף בני משפחה
✓		✓	✓	✓		התשומות למשתתפים
✓				✓		תוצאות למשתתף
	✓					תוצאות למשפחה
			✓			תוצאות למעסיקים

4. תפוקות המחקר

1. דוח ביניים – על היישום של התוכנית בחצי השנה הראשונה להפעלתה. בנוסף, יכלול דוח זה גם מידע על המשתתפים שיקלטו בתוכנית בתקופה זאת. דוח הביניים יוגש באוקטובר 2012.
2. דוח מסכם - הדוח הסופי יתייחס להתפתחות ביישום התוכנית מאז דוח הביניים, וכן את תוצאות התוכנית ואת שביעות הרצון ממנה מבחינת המשתתפים, בני משפחה, מעסיקים וזכיינים. טיוטה של הדוח הסופי תוגש להערות במרץ 2014. הדוח יפורסם על ידי מכון ברוקדייל.

5. ועדת היגוי

- ועדת היגוי- המחקר ילווה בידי ועדת היגוי שתקבעה בידי המזמינים וצוות המחקר.
- מפגשי משותפים- יערכו מפגשים בין צוות המחקר לבין ועדת ההיגוי בהם תוצג התקדמות המחקר וידונו נושאים רלוונטיים כמו כלי המחקר

6. לוח זמנים

שלב	מועד
תחילת המחקר	נובמבר 2011
הכנת כלי מחקר	נובמבר 2011-ינואר 2012
תחילת איסוף שאלוני T0	פברואר 2012
ראיונות חצי מובנים	מרץ 2012
איסוף טפסי סיכום פונים	אפריל 2012
עיבוד נתונים	אפריל-יוני 2012
כתיבת דוח ביניים	יולי-ספטמבר 2012
הגשת דוח ביניים	אוקטובר 2012
הכנת שאלוני T1	דצמבר 2012-מרץ 2013
סיום איסוף שאלוני T0	יולי 2013
איסוף שאלוני T1	אפריל 2013 – אוקטובר 2013
ראיונות צוות ואנשי מפתח – שלב שני	אוקטובר-נובמבר 2013
עיבוד נתונים וכתיבת טיוטת הדוח	נובמבר 2013-פברואר 2014
הגשת טיוטת דוח סופי	מרץ 2014

7. תקציב המחקר

סה"כ בש"ח	עלות תקופה 2	עלות תקופה 1	
	17	12	זמן בחודשים
			כוח אדם
69,800	40,100	29,700	חוקר בכיר 10%
123,000	70,600	52,400	חוקר ב'
105,200	60,400	44,800	עוזר מחקר בכיר
298,000	171,100	126,900	סה"כ כוח אדם
10,600	5,300	5,300	נסיעות כ"א
			עבודת שדה
20,500	20,500	0	רכו עבודת שדה
64,900	29,000	35,900	טלפנים
7,900	3,100	4,800	מסמלים
10,900	5,600	5,300	נסיעות מראיינים
15,900	7,400	8,500	שיחות טלפון
120,100	65,600	54,500	סה"כ עבודת שדה
			הוצאות אחרות
1,400	300	1,100	תרגום
3,400	1,300	2,100	משלוחים בדואר
13,500	13,500		עריכה ודפוס
18,300	15,100	3,200	סה"כ הוצאות אחרות
447,000	257,100	189,900	סה"כ
44,700	25,700	19,000	משרדיות
491,700	282,800	208,900	סה"כ עלות כוללת של המחקר
			מקורות המימון של המחקר
245,850	141,400	104,450	השתתפות משרד הרווחה (50%)
245,850	141,400	104,450	השתתפות ברוקדייל (50%)

הסבר לתקציב

1. איתור וגיוס המשתתפים לתכנית – צפוי להיות הדרגתי ועלול להמשך זמן רב. כיוון שכך, לא ניתן יהיה לרכז את עבודת השדה לראיונות עם המשתתפים בעת הכניסה ובעת המעקב לתקופה מוגדרת (כפי שנעשה במחקרים אחרים) ויהיה צורך לנהל מעקב שוטף אחר כל אחד מן המשתתפים.
2. היקף המחקר – המחקר צפי להמשך כשנתיים וחצי ויכלול שתי מדידות בשתי נקודות זמן, כ- 1,000 ראיונות עם המשתתפים. בנוסף, כולל המחקר כ- 150 ראיונות עם הצוותים, כ- 100 ראיונות עם מעסיקים ו- 100 ראיונות עם בני משפחה. כתוצאה מכך יש צורך לבנות מספר שאלונים שונים, למחשב אותם ולעשות פרה-טסט לכל אחד מהם.
3. אוכלוסיית היעד של התוכנית – האוכלוסייה כוללת בעלי מוגבלויות שונות, שקיום הראיונות עמם מורכב, אורך זמן רב יותר, ומחייב מיומנות גבוהה יותר.
4. המחקר הוא ארצי וכולל קשר עם מחלקות רווחה ועמותות ברחבי המדינה.
5. מידע מנהלי- במחקר יעשה ניתוח של מידע ממאגרי המידע הממוחשבים של התכנית.
6. עלות הפרויקט במוצע לשנה הינה כ- 200 אלפי ש"ח.

8. ביבליוגרפיה

- נאון, ד., שטרוסברג, נ., בן-שהם, א., הרוך, ד., ארנון, ר., זיו, ע., 2011. דוח מחקר- בעלי מוגבלות בגיל העבודה בישראל – שכיחות באוכלוסייה, מאפיינים ומצב תעסוקתי. (בעבודה). מאירס-גוינט-מכון ברוקדייל, ירושלים.
- דוח הועדה הציבורית לבדיקת ענייני הנכים ולקידום שילובם בקהילה. 2005. ירושלים.
- מנדלר, ד., נאון, ד., 2003. הערכת תוכנית של עבודה נתמכת לאנשים עם פיגור שכלי המופעלת בידי אלווין ירושלים. גוינט-מכון ברוקדייל, ירושלים.
- מנדלר, ד., נאון, ד., 1998. הערכת תוכנית של רצף שירותי תעסוקה לאוכלוסייה עם פיגור שכלי. גוינט-מכון ברוקדייל, ירושלים.

נספח 2: תחלופת מדריכים חברתיים במסגרות של שירות חסות הנוער

1. מבוא

רשות חסות הנוער במשרד הרווחה מפעילה באמצעות עמותות רשת מגוונת של מסגרות חוץ ביתיות למתבגרים במצבי סיכון וסכנה הנמצאים בקצה הרצף הטיפולי חינוכי. מתבגרים אלה מצויים במצבים של עבריינות וסטיה חברתית ומופנים על פי החוק או בצל החוק לאחר שכל ניסיונות הטיפול הקודמים בהם נכשלו. השירות מפעיל סה"כ כ- 60 מסגרות מסוגים שונים (מעונות נעולים, מעונות מקיפים, פנימיות, קהילות טיפוליות לנוער נפגע התמכרויות, הוסטלים, מעונייות, בתים לנוער חסר קורת גג, תלופות מעצר ודירות בוגרים).

כוח האדם העיקרי המועסק במסגרות אלה הם מדריכים חינוכיים. תפיסת המשרד את תפקידו של המדריך מובילה לכך כי המדריכים המועסקים הם אנשים צעירים (לרוב בגילאי 24 עד 30), חלקם הגדול סטודנטים. מדריכים אלה עובדים במשמרות בהיקף של 16 שעות בשבוע (חצי משרה). תפקידם העיקרי הוא תמיכה בחניכים, דאגה והגנה עליהם. כמו כן, תפקידם להדריך אותם ולהציב להם אתגרי למידה והתפתחות כחלק מההתנסויות היום יומיות השגרתיות. כל מדריך אחראי ל- 12 עד 16 חניכים.

לפי הנהלת רשות חסות הנוער במשרד הרווחה ומנהלי העמותות המפעילות את המסגרות, קיימת תחלופה גדולה של מדריכים חינוכיים וגם נשירה גדולה של מועמדים לתפקיד בשלבים השונים בקליטתם במסגרות. לפיהם רוב העזיבות מתרחשות במהלך השנה הראשונה לאחר הקליטה במסגרת. קיימים קשיים רבים גם בגיוס המדריכים ומציאת אנשים בעלי כישורים מתאימים לתפקיד.

במפגש שהתקיים עם נציגי רשות חסות הנוער במשרד, עלה הצורך לבחון את נושא תחלופת המדריכים החינוכיים, כדי לסייע למשרד בשיפור ההערכות לשימורם. משרד הרווחה פנה לגיוינט-מכון ברוקדייל בבקשה לביצוע בדיקה בנושא זה. למכון יש ניסיון רב במחקרים העוסקים בכוח אדם סמך מקצועי בתחום הרווחה.

2. מטרת ומערך הבדיקה

מטרת הבדיקה היא לבחון את היקף העזיבות של מדריכים חינוכיים במהלך השנתיים האחרונות, את המאפיינים של המדריכים שעזבו, את הסיבות לעזיבה והצעות לשימור כוח אדם זה. בדיון עם נציגי העמותות ומנהלי השירות עלה גם הצורך לבחון את שביעות הרצון מהעבודה של המדריכים החינוכיים המועסקים היום במסגרות. לפיהם, המדריכים הללו מהווים את כוח האדם הקולט של המדריכים החדשים ולכן חשוב ללמוד על עמדותיהם ולקבל את המלצותיהם לשימור כוח האדם.

לאור האמור לעיל, ההצעה כוללת שני מרכיבים: מרכיב אחד העוסק בבחינה של תחלופת מדריכים ומרכיב שני, העוסק בבדיקה בקרב המדריכים הנמצאים היום במסגרות.

מרכיב א: בדיקה של נושא תחלופת מדריכים חינוכיים

מרכיב זה כולל שני שלבים עיקריים: איסוף מידע בסיסי על היקף העזיבות ובחינת סיבות לעזיבה מנקודת ההיבט של המדריכים שעזבו. להלן פירוט כל אחד משני שלבים אלה.

1. שלב ראשון - איסוף מידע בסיסי מכל אחת מהמסגרות על היקף התחלופה של מדריכים חינוכיים בשנתיים אחרונות. המידע בנושאים אלה יאסף ממנהלי המסגרות או מנהלי העמותות. בנוסף הוצע לבחון את ראיית מנהלי המסגרות את היקף התחלופה, סיבותיה ודרכים להתמודדות עמה. איסוף המידע בשלב זה יתבצע באמצעות שלושה כלים:

- טופס נתונים על כל אחד מהמדריכים שעזבו בשנתיים אחרונות תוך התייחסות למספר מאפיינים בסיסיים וביניהם גיל, מין, סטטוס משפחתי, השכלה, משך העסקה, סיבת עזיבה. ההנחה היא כי יש בין 500 ל-600 מדריכים כאלה.

- טופס נתונים בסיסיים על המסגרת (מספר חניכים, גילאי החניכים, מספר מדריכים, משרות של מדריכים, מספר משרות מאוישות) ועל המדריכים המועסקים היום במסגרת (וותק במסגרות, גיל, מין, השכלה, לימודים). מידע זה יתקבל מ-54 המסגרות.

- שאלון למילוי עצמי למנהלי המסגרות על ראייתם את נושא התחלופה של מדריכים חינוכיים – סה"כ 54 מנהלים.

הטפסים והשאלון למנהלים יופצו על ידי הרשות. צוות המחקר יקליד את המידע שיתקבל, יעבד את המידע ויגיש דוח מסכם. הקלדת הנתונים, עיבוד המידע וכתובת הדוח יתבצעו תוך תודשיים מיום קבלת כל הטפסים המלאים מהמסגרות.

2. שלב שני - ראיון מדגם של מדריכים שעזבו בשנתיים אחרונות. המטרה היא לקבל מידע על ראיית המדריכים את הסיבות לעזיבה והצעותיהם לגבי דרכים לשימור כוח אדם זה. על בסיס המידע שיתקבל מהמסגרות תעשה דגימה של 200 מדריכים שעזבו בתקופה של השנתיים האחרונות. המידע מהמדריכים שעזבו יאסף בראיונות טלפוניים באמצעות שאלון מובנה אשר יפותח לצורך הבדיקה. איסוף המידע ועיבודו ימשך כארבעה חודשים.

סך הכל משך הזמן לביצוע מרכיב זה הוא חמישה חודשים מיום קבלת כל הטפסים המלאים מהמסגרות. הפצת הטפסים ואיסופם הם באחריות המשרד ולכן לוחות הזמנים מותנים במועד העברת הטפסים לצוות המחקר. המכון יהיה בקשר מתמשך עם נציגת המשרד האחראית להפצה ולאיסוף הטפסים כדי לעקב אחר ההתקדמות.

מרכיב ב: בדיקה בקרב מדריכים חינוכיים שעובדים היום במסגרות

בדיונים עם נציגי השירות עלתה כאמור הצעה לאסוף מידע גם ממדריכים שנמצאים היום במסגרות עד שנתיים, כדי ללמוד על עמדותיהם כלפי התפקיד והמלצותיהם לשימור כוח האדם

בתפקיד זה. חלק מהנושאים שיבדקו באוכלוסייה זו יהיו דומים לאלה שיבדקו בקרב המדריכים שעזבו על מנת לאפשר השוואה בין שתי האוכלוסיות. ההצעה היא לבצע סקר באמצעות שאלון אינטרנטי שיופץ בדואר אלקטרוני בקרב כל המדריכים שעובדים עד שנתיים בכל המסגרות. איסוף המידע ועיבודו ימשכו כשלושה חודשים. איסוף המידע יתבצע במקביל לאיסוף המידע מהמדריכים שעזבו.

הבדיקה תלווה בועדת היגוי אשר תכלול נציגים רלוונטיים מהמשרד, מעמותות ומהמסגרות השונות.

התפוקות הצפויות מהבדיקה הן כדלקמן:

1. דוח מסכם על היקף העויבות של מדריכים חינוכיים בשנתיים אחרונות ומאפייני העוזבים.
2. דוח מסכם מראיונות עם המדריכים שעזבו על סיבות לעזיבה, ראייתם את תפקידם והמלצותיהם לשימור המדריכים.
3. דוח מסכם מהמידע שיאסף מהמדריכים שעובדים היום במסגרות על ראייתם את התפקיד והמלצותיהם לשימור של המדריכים.

3. לוח זמנים

- מרכיב א - איסוף ועיבוד המידע וכתירת דוח מסכם - 5 חודשים מיום קבלת כל הטפסים מהמסגרות, כולל רשימה מלאה של המדריכים שעזבו.
 - מרכיב ב - איסוף ועיבוד המידע וכתירת דוח מסכם - 3 חודשים - תודש אתד יתבצע במקביל למרכיב א (איסוף מידע) ושני חודשים נוספים יוקדשו לעיבוד המידע ולכתירת דוח מסכם על נתונים אלה.
 - כתיבת דוח סופי משני המרכיבים - 2 חודשים.
- סך הכל הזמן עבור כל המחקר הינו 9 חודשים.

4. תקציב

מרכיב א': נתונים על עזיבות של מדריכים ואיסוף מידע ממדגם של מדריכים שעזבו (6 חודשים)

שלב א' – נתונים על עזיבות של מדריכים חינוכיים	בשקלים חדשים
כוח אדם	
ראש תחום (10%)	12,600
חוקר א (34%)	15,200
<u>סה"כ</u>	<u>27,800</u>
עבודת שדה	
מסמלים (60 שעות)	1,700
נסיעות	200
<u>סה"כ</u>	<u>1,900</u>
הוצאות משרדיות	3,000
<u>סה"כ</u>	<u>32,700</u>
שלב ב' – איסוף מידע ממדגם של מדריכים חינוכיים שעזבו	
כוח אדם	
ראש תחום (10%)	12,600
חוקר א (50%)	22,300
<u>סה"כ</u>	<u>34,900</u>
עבודת שדה	
רכז (143 שעות)	5,100
טלפנים (183 שעות)	5,300
שיחות טלפון	1,400
נסיעות	1,100
משלוח מכתבים	500
<u>סה"כ</u>	<u>13,400</u>
עריכה ודפוס	11,900
הוצאות משרדיות	6,000
<u>סה"כ</u>	<u>66,200</u>
<u>סה"כ מרכיב א'</u>	<u>98,900</u>

מרכיב ב': איסוף מידע ממדריכים שעובדים היום במסגרות (3 חודשים)

כוח אדם	בשקלים חדשים
ראש תחום (10%)	12,600
חוקר א (42%)	19,000
<u>סה"כ</u>	<u>31,600</u>
עבודת שדה	
רכז	500
<u>סה"כ</u>	<u>500</u>
הוצאות משרדיות	3,200
<u>סה"כ מרכיב ב'</u>	<u>35,300</u>

נספח 3: סקירת ספרות בינלאומית בנושא ניתוח תועלת עלות של תכניות מהסוג שמופעל במשרד הרווחה

בסקירה זו נתייחס למגוון הרחב של סוגי תכניות לאוכלוסיות שונות המופעלות במשרד הרווחה, וננסה לאתר את העבודות שנעשו בעולם בנושאים שקשורים לניתוח תועלת עלות (benefit cost and cost-effectiveness). נתייחס למידת ההתייחסות לתחומים השונים שבהם עוסק משרד הרווחה; נתייחס לסוגיות של דרכי מדידת התועלות; נתייחס לסוגיה של סוגי העלויות ואופן מדידתן. נתייחס לשני היבטים מרכזיים: המתודולוגיה והממצאים עצמם. דגש מיוחד יינתן לצורה שבה המחקרים עצמם מתייחסים למשמעות הממצאים והשלכותיהם על קבלת ההחלטות. בהכנת הסקירה נתייעץ עם מירב המומחים בעולם שעוסקים בנושא זה. הסקירה תספק מידע משמעותי שהמשרד יוכל להשתמש בו גם ללא עריכה על-ידו של מחקרים על שירותי המשרד. מעבר לכך, הסקירה תשמש בסיס לגיבוש מחקרים על פעילות המשרד ולהשוואת הממצאים לאלו שבארצות אחרות.

תקציב:

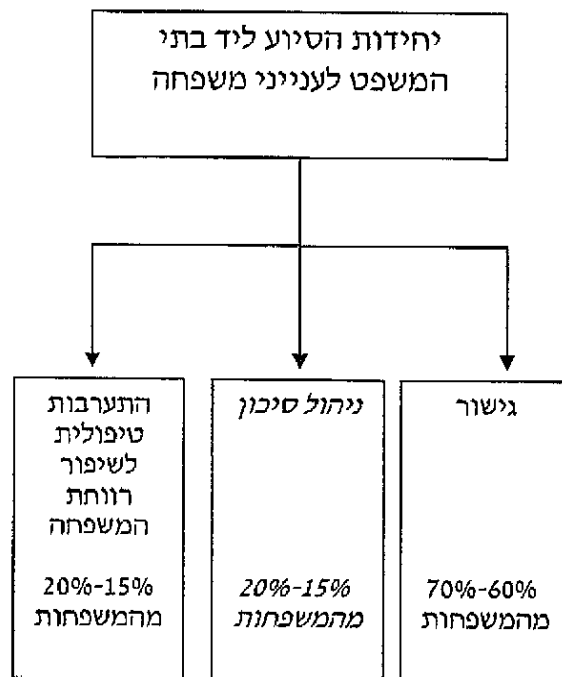
30,000	חוקר (כ - 2 חודשי עבודה)
<u>3,000</u>	משרדיות (10%)
33,000	סה"כ

נספח 4: יחידות הסיוע ליד בתי המשפט לענייני משפחה

1. רקע

יחידות הסיוע ליד בתי המשפט לענייני משפחה הן שירות העוסק במתן ייעוץ לשופטים ובמתן מענים טיפוליים למשפחות המתדיינות בערכאה משפטית זו. שירות זה הוקם בשנת 1997 ופועל מתוקף חוק בית המשפט לענייני משפחה - התשנ"ה-1995. יחידות הסיוע פועלות במסגרת השירות לפרט ולמשפחה במשרד הרווחה והשירותים החברתיים. הנושאים הנדונים בבתי משפט לענייני משפחה כוללים הסדרים המלווים גירושין וגם סכסוכים כספיים בין בני משפחה, אלימות במשפחה, סכסוכי ירושה, אימוץ ילדים ואפטרופסות. מטרת העל של יחידות הסיוע היא להוביל לסיום מהיר ומוסכם של הסכסוך מתוך כוונה למזער את הפגיעה הנגרמת בגין ההתדיינות המשפטית לכל בני המשפחה (אלדר-אבידן, 2003). מחקרים אמפיריים שבחנו את אחת ההתערבויות השכיחות ביותר ביחידות הסיוע - גישור בין בני זוג גרושים/הנמצאים בתהליך גירושין - הצביעו על מספר תוצאות (מצוטט ב-Cohen, 2011):

- שיפור במערכת היחסים בין ההורים (Peason and Thoennes, 1986)
 - שיתוף פעולה טוב יותר בין ההורים בהשוואה להורים שהתדיינו בבית משפט ללא גישור (Kelly 2004; Peason and Thoennes, 1984)
 - מעורבות גבוהה יותר של האבות בחיי הילדים (Emery, 1994)
 - הפחתת רמת המאבק בין ההורים לטווח הרחוק (Sbarra & Emery, 2008)
- היחידות מסייעות לבתי המשפט לענייני משפחה בשלוש דרכים:
- (א) אבחון מצבן הרגשי והתפקודי של המשפחות המופנות על ידי שופטי בית המשפט
 - (ב) מתן טיפול או התערבות במשפחה
 - (ג) הפניה לשירותי ייעוץ ואבחון בקהילה
- צוות העובדים המקצועי ביחידות הסיוע כולל עובדים סוציאליים ופסיכולוגים המעניקים ייעוץ. ליחידות הסיוע בישראל מופנות כיום כ-7,300 משפחות בשנה, מתוכן מטפלים בכ-4500 משפחות. ההפניות נעשות ע"י שופטי בתי המשפט לענייני משפחה. ההתערבות העיקרית הניתנת למשפחות המופנות הינה גישור. גישור מתקיים בקרב בין 60% ל-70% מהמשפחות המופנות (ענבר, נבו ולהמן, 2008). התערבויות נוספות הניתנות ביחידת הסיוע הן ניהול סיכון ביחס לאלומות במשפחה והתערבות טיפולית לשיפור רווחת המשפחה.

גישור

כאמור, 70%-60% מהמשפחות מופנות ליחידות לצורך גישור. הגישור ביחידות הסיוע מכוון להשיג הסכמות או לבחון את האפשרות להגיע להסכמות, כחלופה להמשך ההליך המשפטי. מודל הגישור המופעל ביחידות הסיוע הוא קצר-טווח ואורך בממוצע כ- שלוש או ארבע פגישות בלבד. המודל פותח במיוחד בעבור יחידות הסיוע, והוא מאפשר גם עבודה עם משפחות המוגדרות כמשפחות ברמת סכסוך גבוהה. המודל מניח כי השלב הראשוני לאחר פתיחת תיק בבית המשפט הוא השלב המתאים ביותר להתערבות, מכיוון שבשלב זה המתדיינים יכולים לבחור בצורה יותר שקולה מהי הדרך המתאימה בעבורם ליישוב הסכסוך: באמצעות ההליך המשפטי או באמצעות התערבות יחידות הסיוע (ענבר, נבו ולהמן, 2008). הגישור מתבצע ע"י עובדים סוציאליים בעלי תואר שני בעבודה סוציאלית ובעלי הכשרה מקצועית בטיפול במשפחה ובנושא הגישור.

ניהול סיכון

כפי שמופיע בתרשים, 20%-15% מההפניות ליחידות הסיוע הן לצורך ניהול סיכון. התערבות מסוג ניהול סיכון מתייחסת לתיקים של צוי הגנה – בנוגע אלימות במשפחה. מטרת ההתערבות היא מניעת אלימות במשפחה באמצעות הערכת המצב הזוגי והשגת הסכמות בין בני הזוג למניעת הסלמה באלימות. חשוב לציין כי יחידות הסיוע הן גורם מעריך, מתערב ומסייע בשעת משבר במשפחות, אך הן אינן מבצעות טיפול באלימות (ענבר, נבו ולהמן, 2008, עמ' 48). על פי ענבר, נבו ולהמן (2008) ניהול סיכון מתבצע באמצעות השלבים הבאים:

- א. הערכה ראשונית של המצב המשפחתי: הערכת הדינמיקה המשפחתית והזוגית, יחסי הכוחות, ההיסטוריה של האלימות במשפחה ומצב הילדים. ההערכה אמורה להבחין בין אלימות זמנית, הקשורה למשבר הגירושין לבין אלימות מתמשכת.

- ב. פרישת החלופות העומדות בפני הצדדים לפתרון האלימות: יציאה של הקורבן למקלט, יציאה מהבית בהסכמה, הפניית בני הזוג למרכז טיפול באלימות ועוד.
- ג. הגעה להסכמות לגבי התכנית לפתרון האלימות.

התערבויות טיפוליות לשיפור רווחת המשפחה

כפי שמופיע בתרשים, 15%-20% מההפניות ליחידת הסיוע הן לצורך מתן התערבות טיפולית לשיפור רווחת המשפחה. מחקרים מדגישים את הקשר בין רמת הדחק אצל ההורים כתוצאה מן הגירושין לבין רמת הדחק אצל ילדיהם (נולרשטיין, 2001, 2007, Constance and Ahrons, 2001, Carol, et al, 2001) המסקנות ממחקרים אלו הן כי לא הגירושין כשלעצמם הם הגורם לפגיעה אצל ילדים אלא משתנים נלווים כגון רמת העימות בין ההורים, מידת החשיפה לעימות, פניות מועטה של ההורים לצורכי ילדיהם ועוד. מסיבות אלה יחידות הסיוע מספקות התערבות טיפולית לשיפור רווחת המשפחה. התערבות זו כוללת ייעוץ, הדרכה וטיפול בדרכים שונות ובעבור מגוון גדול של בעיות (ענבר, נבו ולהמן 2008). המחקר הנוכחי לא יבחן את תוצאות ההתערבות מסוג זה.

2. מטרת המחקר

2.1. מטרת העל של המחקר

המחקר הנוכחי מתמקד בשתי התערבויות המרכזיות הניתנות על ידי יחידות הסיוע: גישור וניהול סיכון. מטרת המחקר היא לבחון את התוצאות של ההתערבויות מסוג זה.

2.2. מטרת המשנה של המחקר :

- תיאור מאפייני המשפחות המופנות ליחידות הסיוע והמקבלות התערבויות מסוג גישור וניהול סיכון, וכן בחינת נושאי ההפניה ליחידות.
- בחינת תוצאות בתום התערבויות, לפי הערכת עובדי יחידות הסיוע. בחינת יציבות התוצאות כחצי שנה לאחר סיום ההתערבות, לפי הערכת בני הזוג שקיבלו את ההתערבות.
- ניתוח הגורמים המנבאים תוצאות שונות בסיום ההתערבות ולאחר חצי שנה. הניתוח יתייחס לגורמים ברמת המאפיינים הסוציו-דמוגרפיים של המשפחות, הבעיות והצרכים שלהן, ומאפייני הטיפול הניתן.
- בניית כלי מעקב שישמש את היחידות למעקב רציף אחרי התוצאות.

3. מערך המחקר

מערך המחקר כולל שני שלבים:

1. ניתוח מאגר המידע הקיים במשרד הרווחה על יחידות הסיוע, המתייחס למאפייני המשפחות המגיעות לשירות, לשירות הניתן ולתוצאות בסיום הטיפול.

על פי מפרט שהוגש על ידי משרד הרווחה לחוקרים.²

2. מעקב טלפוני אחרי משפחות שסיימו התערבות ביחידות כחצי שנה לאחר הסיום. המידע ינותח תוך התייחסות למאפייני הרקע, סיבות הגעתן ותוצאות הטיפול.

3.1. אוכלוסיית המחקר והמדגם

לצורך ניתוח הנתונים ממאגר המידע אוכלוסיית המחקר תכלול את כלל הזוגות שקבלו טיפול ביחידות הסיוע במהלך השנה שחלפה (כ-4,500 משפחות).

לצורך מעקב אחרי יציבות התוצאות

- אוכלוסיית המחקר תכלול את כלל המשפחות המופנות לטיפול במהלך מספר חודשים לאחר תחילת המחקר (משך התקופה ייקבע בהתאם לזמן הנדרש כדי לקבל את מספר המשפחות הנדרש מכל אחת מהקבוצות במדגם).
- יבוצע מדגם אקראי של 500 משפחות מכלל המשפחות שהופנו וטופלו באותם חודשים. על מנת לייצג את שני סוגי ההתערבויות הנבדקות במחקר (250 משפחות שקיבלו התערבות של גישור ו-250 שקיבלו התערבות מסוג ניהול סיכון) ואת מגדר בן הזוג (בכל תת קבוצה-125 גברים ו-125 נשים).

3.2. מקורות המידע וכלי המחקר

1. מידע מנהלי ממוחשב ביחידות הסיוע ביחס לכלל המשפחות המופנות אליהן והמטופלות בקרבן. מאגר המידע הממוחשב כולל:

- א. טופס פרטים אישיים: הטופס ממלא על ידי כל המשפחות הפורחות תיק בבית המשפט. הטופס נמצא בשימוש שוטף ביחידות והוא כולל נתונים סוציו-דמוגרפיים על בני זוג המתחילים הליך משפטי בבית משפט לענייני משפחה. הטופס כולל גם תיאור של נסיבות פתיחת התיק בבית משפט. קובץ בנוגע לכלל המשפחות שהופנו וטופלו ביחידות הסיוע בשנה שחלפה (כ-4,500 משפחות) יועבר לצוות המחקר.
- ב. גליון קליטה במערכת יחידות הסיוע ("אינטייק"): הגליון כולל את הנתונים הבאים: מאפיינים אישיים של בני הזוג המתדיינים, נושאי המחלוקת, רמת הסכסוך, מידת המוטיבציה ליישוב הסכסוך, נושאי ההפניה ליחידות הסיוע ועוד. קובץ בנוגע לכלל המשפחות שהופנו וטופלו ביחידות הסיוע בשנה שחלפה (כ-4,500 משפחות) יועבר לצוות המחקר. בימים אלו מתעתד השירות להכניס טופס קליטה למערכת ("אינטייק") חדש לשימוש שוטף ביחידות. במידה והטופס יוטמע בהקף רחב בזמן ביצוע המחקר ניתן יהיה לעשות במידע מטופס זה שימוש לצורך ניתוח ההתערבויות שלגביהן יבוצע מעקב לאחר סיום התערבות ביחידה, ביחס לכ-500 משפחות שעלו במדגם.
- ג. גליון סוג ההתערבות שניתנה ביחידות הסיוע, ותוצאות ההתערבות (הסכמות, הסכמים וכו'): מידע זה ממלא על ידי העובדים הסוציאליים ביחידות הסיוע באופן שוטף. המידע הנאסף בכלי זה יועבר כקובץ לצוות המחקר ביחס למדגם של כ-500 משפחות.

2. **שאלון מעקב אחר תוצאות ההתערבות ביחידות הסיוע:** שאלון המעקב נועד לבחון את הישגי ההתערבות שניתנה ביחידת הסיוע ששה חודשים לאחר תום ההתערבות. המידע ייאסף באמצעות סקר טלפוני עם בני הזוג הנכללים במדגם. השאלון יתייחס לתפיסת החורים את השירות שניתן להם, מידת שביעות רצונם, יציבות השגי ההתערבות, מצב הסכסוך כחצי שנה לאחר סיום ההתערבות, וצרכי המשפחה לעזרה נוספת. כמו כן, הוא יכלול מאפיינים סוציו-דמוגרפיים ואחרים מרכזיים של המשפחות.

3. **ראיונות עומק:** ייערכו כחמישה ראיונות עומק עם מנהלי ועובדי יחידות הסיוע כרקע לניתוח הנתונים והכנת שאלון המעקב ביחס למטרות השירות, לדפוסי הפעולה שלו ולסוגיות המעסיקות את האתראיים להפעלת השירות. בנוסף ייערכו כארבעה ראיונות עומק עם הורים שהופנו ליחידות הסיוע כרקע להכנת שאלוני המעקב. הריאיונות יתייחסו לסיבת שבעטיין הם הופנו ליחידות, לצרכים שלהם ושל ילדיהם, לחוויה שלהם מן ההתערבות ביחידות הסיוע ולתרומת ההתערבות והטיפול שניתנו ביחידת הסיוע עבורם.

4. ניתוח המידע

- המידע ממאגר הנתונים של השירות, ומסקר המעקב, ינותח כדי לייצג את כלל המגיעים לשירות וכן את המשפחות המקבלות כל אחת מההתערבויות המרכזיות (גישור וניהול סיכון).
- הניתוח הרב-משותף ביחס לגורמים המנבאים תוצאות שונות בסיום הטיפול, וכחצי שנה לאחר סיומו, יתבצע לחוד עבור מקבלי כל אחד מסוגי התערבות המרכזיים (גישור וניהול סיכון).

5. מהלך העבודה המשותפת עם משרד הרווחה

לצורך ביצוע המחקר יתבצעו הפעולות הבאות:

קובץ נתונים ביחס למטופלי יחידות הסיוע בשנה שחלפה יועבר לצוות המחקר. הקובץ יכלול את כל נתוני מאגר המידע של יחידות הסיוע (רי פירוט למעלה), ללא מידע מזהה על המשפחות. עובדי יחידות הסיוע יבקשו את הסכמתם של בני זוג שסיימו התערבות ביחידות הסיוע להשתתף במחקר. שאלון המעקב שיוכן לבחינת תוצאות ההתערבות כחצי שנה לאחר סיום ההתערבות, יוצג לוועדת ההיגוי לאישורו טרם איסוף הנתונים. הממצאים יוצגו בפני גורמים במשרד ובפורומים רלוונטיים אחרים, לפי בקשת המשרד. טיוטת הדוח תימסר למשרד הרווחה והשירותים החברתיים לשם קבלת הערות טרם פרסומו.

6. תפוקות המחקר

1. דיווח ביניים: יוצגו הממצאים מניתוח הנתונים ממאגר המידע על כלל האוכלוסייה.

2. דוח מסכם ובו הממצאים מניתוח הנתונים על כלל האוכלוסייה (ר' דיווח ביניים) וכן מסקר המעקב למשפחות 6 חודשים לאחר סיום הטיפול.

7. לוח זמנים

חודשים 1 – 6	הכרת הספרות המקצועית, הכנת פרוטוקולים לראיונות רקע, ביצוע ראיונות הרקע הכנת שאלון המעקב קבלת קובץ נתונים מתוך מאגר המידע של יחידות הסיוע	א
חודשים 4 – 8	ביצוע הדגימה קבלת הסכמות הורים	ב
חודשים 7-12	עיבוד הנתונים וניתוח המידע מתוך מאגר המידע ביחס לאוכלוסייה בשנה שחלפה, לגבי מקבלי כל אחת מההתערבויות השונות, והצגת ממצאים ראשוניים	ג
חודשים 10 – 14 (לפי מועד סיום הטיפול)	ביצוע הסקר הטלפוני	ד
חודשים 15 – 19	עיבוד המידע וניתוח מהסקר הטלפוני	ה
חודשים 20 – 24	הכנת דוח אינטגרטיבי, קבלת הערות על הדוח, הצגת הממצאים בפורומים שונים	ו

כאמור, לוח הזמנים המוצע לעיל מותנה בשיתוף פעולה מלא של כל הגורמים המעורבים בביצוע המחקר, כפי שמפורט בסעיף 4.

8. תקציב המחקר בש"ח

1. העלות הכוללת היא 255,000 ₪. המחקר ימשך שנתיים, כלומר העלות לשנה היא 127,500 ₪ לשנה.
2. המחקר מתייחס למקבלי שתי ההתערבויות המרכזיות של השירות (גישור וניהול סיכון) וכולל שני חלקים:
 - א. ניתוח נתונים מורכב על בסיס מאגר הנתונים של המשרד
 - ב. סקר בקרב משפחות שהיו בטיפול השירות
3. לכל אחד משני החלקים יתבצע בנפרד ניתוח סטטיסטי לגבי מקבלי כל אחת משתי ההתערבויות.
4. מכיוון שמדובר בסקר מעקב ביחס למשפחות במשבר גירושין, ייתכן קושי באיתור המשפחות.

עלות בשיח	תיקף משדה*	
		כח אדם
29,800	7% ל- 18 חודשים	חוקר בכיר
89,600	33% ל- 18 חודשים	חוקר אי
40,700	20% ל- 18 חודשים	עוזר מחקר
1,300		נסיעות ואש"ל צוות
161,400		סה"כ כח אדם
		עבודת שדה
17,600	32% ל- 6 חודשים	רכז עבודת שדה
22,800	789 שעות	מסמלים/טלפנים
4,000		נסיעות מראיינים
44,400		סה"כ עבודת שדה
		הוצאות אחרות
6,700		שיחות טלפון
1,000		דפוס ומשלוחים בדואר
2,100		תרגום
13,500		עריכה ודפוס
2,700	10 שעות	ייעוץ
26,000		סה"כ הוצאות אחרות
231,800		סה"כ הוצאות
23,200		הוצאות משרדיות (10%)
255,000		סה"כ עלות

*כוח האדם מתוקצב ל- 18 חודשים ועם זאת, משך המחקר בכללותו יהיה 24 חודשים. זאת, עקב הצורך להמתין להגעת משפחות לשירות ולהשגת הסכמתן להתראיין, וכן להמתין למועד שנקבע לביצוע המעקב.

ביבליוגרפיה

- אלדר-אבידן, ד'. 2003. **בנות ובנים בוגרים להורים גרושים: תפיסתם את מקומם של גירושי הורים בחייהם**. חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
- וולרשטיין, ג'; לואיס, ג'; בלקסלי, ס'. 2001. **גירושים והשפעתם על הילדים בגרותם**. ת"א: מטר הוצאה לאור.
- ענבר, ע'; נבו, ח'; להמן, ס'. 2008. **"יחידות הסיוע בתי המשפט לענייני משפחה – עשור לפעילותן"**. משפחה במשפט ב: 25-51.
- Ahrons, C.R. 2007. "Family Ties After Divorce: Long-Term Implications for Children". **Family Process** 46:53-65.
- Cohen, O. 2011. "Agreement Reached through Court Mediation Conducted by Social Workers: Impact on the Co-Parenting Relationship." **British Journal of Social Work**: 1-18.
- Emery, R.E. 1994. **Renegotiating Relationships: Divorce, Child Custody, and Mediation**, New York: The Guildford Press.
- Kelly, J.B.. 2004. "Family mediation research: Is there empirical support for the end?." **Conflict Resolution Quarterly** 22: 3-35.
- Pearson, J.; Thoennes, N. 1984. "Mediating and litigating custody disputes" . **Family Law Quarterly** 17: 203 – 216.
- Pearson, J.; Thoennes, N. 1986. "Mediation in custody disputes." **Behavioral Sciences and the Law** 4: 203 – 216.
- Sbarra, D.A.; Emery, R.E. 2008. "Deeper into divorce: single actor-partner analyses to explore systemic differences in co-parenting conflict following custody dispute resolution". **Journal of Family Psychology** 22: 144 – 252.
- Smart, C.; Neale, B.; Wade, A. 2001. **The Changing Experience of Childhood, Families and Divorce**. Polity Press.